

J. J.

Z historii przemysłu naftowego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 9/1, 133-134

1964

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ż Koliątaj „interesował się od dawna naukami przyrodniczymi i wzbogacał intensywnie swą wiedzę w tej dziedzinie w celu uargumentowania zjawiska potopu biblijnego“, lub że materiały zebrane przez Czernskiego były jedynym źródłem wiadomości o Jakucji do czasu ostatnich prac uczonych radzieckich. Podobne nieścisłe, czy bezkrytyczne sformułowania nie powinny znajdować się w artykule mającym za zadanie popularyzację wiedzy. Trudno przecież wymagać, aby każdy czytelnik tego rodzaju artykułu kontrolował ścisłość podstawowych danych i poprawność informacji podawanych przez autora. Obowiązek ten ciąży na autorze.

Publikacje popularyzujące dzieje polskiej geologii są tak samo potrzebne, jak oryginalne badania w tej dziedzinie. Nie chciałbym moimi uwagami zniechęcać do tego rodzaju poczynić ani redakcji „Przeglądu Geologicznego“, ani autorki, pragnąłbym jednak, aby przyczyniły się one do uniknięcia w przyszłości błędów i niedociągnięć.

Stanisław Czarniecki

Z HISTORII GEODEZJI

W pierwszym półroczu 1963 r. w „Przeglądzie Geodezyjnym“ opublikowano trzy artykuły z zakresu historii geodezji, fotogrametrii i kartografii.

W nrze 2 inż. Romuald Ronisz w artykule *Biuro Pomiarów m. st. Warszawy w latach 1881—1922* przedstawia okoliczności, w jakich nastąpiło zorganizowanie tej placówki, a następnie jej kierunki, działalności i osiągnięcia. Wiele uwagi poświęcił autor metodom i organizacji prac pomiarowych wykonywanych przez Biuro.

W nrze 3 mgr inż. Eugeniusz Berezowski podaje życiorys znakomitego matematyka i astronoma Marcina Poczobutt-Odlanickiego (1728—1810). W opisie działalności uczonego zostały szczególnie podkreślone jego zainteresowania w dziedzinie geodezji i kartografii.

W nrze 4 mgr inż. Stanisław Janusz Tymowski w artykule *Uwagi o stronie kartograficznej mozaiki w Madaba* omawia treść geograficzną tej mozaiki i jej znaczenie dokumentalne w historii kartografii. Na wstępie autor informuje o stanie zachowania tego zabytku oraz o okolicznościach jego odnalezienia w 1884 r. w ruinach kościoła w opustoszałej wówczas miejscowości Madaba w rejonie Morza Martwego.

J. J.

Z HISTORII PRZEMYSŁU NAFTOWEGO

W „Wiadomościach Naftowych“ (nr 7—8/1963) opublikowany został artykuł Władysława Dubisa *Postęp techniczny i jego twórcy w polskim przemyśle naftowym*, zawierający krótki przegląd osiągnięć i wynalazków technicznych dokonanych w tym przemyśle w okresie od 1880 r. do czasów obecnych. Scharakteryzowane zostały również zadania w zakresie postępu technicznego na najbliższą przyszłość. W artykule zwraca uwagę oryginalny lecz nie przekonująco przez autora uzasadniony pogląd, jakoby postęp techniczny w polskim przemyśle naftowym rozpoczął się od 1880 r.

W tym samym numerze „Wiadomości Naftowych“ prof. Jan Cząstka w notatce *W 70-lecie rocznicę powstania Towarzystwa Techników Naftowych w polskim przemyśle naftowym* przypomniał przebieg i uchwały pierwszego walnego zgromadzenia członków tego towarzystwa, odbytego w Jaśle 11 VI 1893,

Interesujące wiadomości bibliograficzne podaje mgr Wincenty Pawłowski w artykule *Nieznane wydawnictwa naftowe* („Nafta”, nr 8/1963). Autor wylicza i zwięźle omawia polskie wydawnictwa periodyczne, głównie z początkowego okresu rozwoju przemysłu naftowego, a m.in.: „Sprawozdania Krajowego Towarzystwa Naftowego w Galicji” wychodzące w latach 1894—1895, „Górnik” wydawany w Gorlicach w latach 1882—1886 oraz „Przegląd Górniczy, Technologiczny i Przemysłowy”, którego ukazało się jedynie 6 numerów w 1889 r.

J. J.

Z HISTORII HUTNICTWA

W miesięczniku „Hutnik” (nr 6/1963) opublikowany został artykuł inż. Jerzego Zimnego *Rozwój wielkopięcownictwa w Częstochowskim Zagłębiu rudonośnym (1610—1816)*. Jest to referat wygłoszony na sesji Zespołu Historii Polskiej Techniki Hutniczej i Odlewicznej Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN w styczniu 1963 r. w Krakowie¹.

Autor omówił kolejno: rodzaje dymarskiej techniki wytapiania żelaza wyodrębnione na terenie Zagłębia Częstochowskiego, rozwój kuźnic z napędem wodnym, przewrót techniczny w hutnictwie żelaza w początkach XVII w. związany z budową pierwszych wielkich pieców, rozwój hutnictwa na omawianym terenie w okresie Oświecenia, wreszcie budowę wielkich pieców w Porębie i w Pankach.

Artykuł uzupełnia tabela składu chemicznego rud żelaza występujących w Zagłębiu Częstochowskim oraz żużli dymarskich pochodzących z poszczególnych kuźnic, a także zestawienie produkcji surówki żelaza w wielkich piecach Zagłębia: Staropolskiego i Częstochowskiego w XVIII w. Artykuł został też zaopatrzony w wykaz literatury oraz w ilustracje, w tej liczbie mapkę rozmieszczenia hutnictwa żelaza na ziemiach polskich w drugiej połowie XVI w. oraz mapkę ilustrującą ten sam rodzaj przemysłu na terenie Zagłębia Częstochowskiego w końcu XVIII w.

J. J.

JUBILEUSZ ZAKŁADÓW KOKSOCHEMICZNYCH „HAJDUKI”

75-lecie istnienia założonych w 1888 r. Zakładów Koksochemicznych „Hajduki” w Chorzowie-Batory zostało uczczone specjalną wkładką do nru 5/1963 miesięcznika „Chemik”. Wkładka ta opracowana przez mgr inż. Zbigniewa Kiszę i inż. Józefa Kulę zawiera opis historii założenia i rozwoju Zakładów, ze specjalnym podkreśleniem jego roli w okresie międzywojennym, kiedy stanowił on szkołę polskich koksochemików, jak również z wymienniem obecnych osiągnięć produkcyjnych. Autorzy zestawili również najważniejsze daty z dziejów Zakładów w formie zwięzłej, przejrzystej kroniki.

Historii Zakładów „Hajduki” poświęcony był również artykuł W. Koryckiej i J. Dąbrowskiego *Kolebka polskiej koksochemii* w nrze 35/1963 „Przeglądu Technicznego”¹.

J. J.

¹ Por. sprawozdanie z tej sesji w nrze 3/1963 „Kwartalnika”.

¹ Por. notatkę *Z fabrycznych kronik* w niniejszym nrze „Kwartalnika”.